Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

A PALACKÉHO V OLOMOUCI
Právnická fakulta
Katedra obļ anského práva

ZASTOUPENÍ ÚĻASTNÍKA V CIVILNÍM SOUDNÍM ř ÍZENÍ ADVOKÁTEM

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Renáta Ġĭnová, PhD.

Norbert Hemelík

OLOMOUC 2009

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval zcela samostatně a uvedl jsem v ní veškeré zdroje a literaturu, které jsem k jejímu dokončení použil.

V Olomouci dne 31. března 2009

_____

Norbert Hemelík

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

Děkuji vedoucímu své diplomové práce paní JUDr. Renátě Šínové, PhD. za ochotu, pomoc a připomínky k jejímu zpracování.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

odepsaný Norbert Hemelík, autor na téma Zastoupení účastníka civilního soudního řízení advokátem, která je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4 písm.e) zákona č. 101/2000 Sb., správci:

UNIVERZITĚ PALACKÉHO V OLOMOUCI, KŘÍŽKOVSKÉHO 8, 771 47, OLOMOUC, ČESKÁ REPUBLIKA

ke zpracování údajů v rozsahu: jméno, příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále zpřístupnění jména a příjmení v katalogu informačního systému Univerzity Palackého, a to včetně neadresného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého. Realizaci zpřístupnění zajišťuje ke dni podání tohoto prohlášení vnitřní složka Univerzity Palackého, která se nazývá informační centrum Univerzity Palackého.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla dle zákona č. 121/2000 Sb.

Prohlašuji tímto, že jsem diplomovou práci na téma Zastoupení účastníka civilního soudního řízení advokátem zpracoval sám, pouze s využitím parametrů v práci uvedených.

V Olomouci dne 31. března 2009

_____

Norbert Hemelík

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

5

1. ÚVOD ... 6

2. VZNIK ZASTOUPENÍ ÚČASTNÍKA ... 7

3. PROBLEMATIKA PLNÉ MOCI ... 10

3.1 ESSENTIALIA NEGOTII PLNÉ MOCI ... 10

3.2 PLNÁ MOC UDĚLENÁ VÍCE ZÁSTUPCŮM ... 12

3.3 PLNÁ MOC PRO DOVOLACÍ ŘÍZENÍ ... 14

3.4 SUBSTITUČNÍ PLNÁ MOC ... 17

3.4.1. Substituční plná moc udělená zaměstnanci advokáta ... 19

3.4.2. Zvláštní povinnosti vyplývající ze substitučního oprávnění ... 21

3.5 ZÁVĚR O PROBLEMATICE PLNÉ MOCI ... 24

4. VLIV ZASTOUPENÍ ÚČASTNÍKA ADVOKÁTEM NA POUČOVACÍ POVINNOST SOUDU ... 26

5. ODMĚŇOVÁNÍ ADVOKÁTA ... 35

5.1 VZTAH MEZI ADVOKÁTNÍM TARIFEM A VYHLÁŠKOU Č.484/2000 SB., V PLATNÉM ZNĚNÍ ... 36

5.2 PROBLEMATIKA POUŽITÍ VYHLÁŠKY O PAUŠÁLNÍCH ODMĚNÁCH ... 38

5.3 PROCESNÍ ASPEKT VÝPOČTU NÁKLADŮ ŘÍZENÍ ... 39

5.4 MOŽNOST OPRAVY CHYBNÉHO ROZHODNUTÍ O NÁKLADECH ŘÍZENÍ ... 40

6. ZÁNIK ZASTOUPENÍ ÚČASTNÍKA ADVOKÁTEM ... 45

6.1 ZÁNIK ZASTOUPENÍ VÝPOVĚDÍ ... 45

6.2 ZÁNIK ZASTOUPENÍ V DŮSLEDKU SKONČENÍ ŘÍZENÍ ... 49

7. ZÁVĚR ... 51

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY ... 54

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

t v občanském soudním řízení zastoupen, je dle mého názoru jedním z nejdůležitějších institutů civilního procesu. Nejen proto je zastoupení účastníka občanského soudního řízení advokátem tématem této mé práce.

Dílčím cílem této práce je zhodnotit jednotlivé instituty zastoupení účastníka občanského soudního řízení, zejména problematiku plné moci, principy odměňování advokátů za zastupování a v neposlední řadě také na samotný vznik a zánik zastoupení, a to pomocí studia právních předpisů, které se věnují zastupování, odborné literatury a soudní judikatury, přičemž tyto prameny je třeba posuzovat zvlášť, ale i ve vzájemných souvislostech a z takto získaných poznatků získat a formulovat vlastní názor a samozřejmě jej podepřít fakty.

Dalším cílem je zhodnotit právní úpravu jako celek, zjistit, zda je tato dostačující, či by bylo vhodné zpracovat novelizaci institutu zastoupení účastníka občanského soudního řízení. S tímto se také pokusím o úvahy de lege ferenda.

Je pravdou, že téma zní zastoupení účastníka občanského soudního řízení advokátem, avšak v mé práci bych se chtěl věnovat i problematice, která nesouvisí jen s advokáty, neboť myslím, že je nutné ji uvést. Jde zejména o zánik zastoupení a jeho hmotně právní úpravu. Nicméně jistě hmotně právní úprava na procesní úpravu dopadá a souvisí s ní.

Při psaní této práce jsem použil především analýzu a komparaci pramenů, které jsem měl k dispozici, přičemž jsem používal zejména logický, jazykový a teleologický výklad jejich smyslu.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ení úļ astníka

Civilní právo procesní rozeznává tři možnosti vzniku zastoupení. Jsou jimi zastoupení na základě plné moci, na základě rozhodnutí a zákonné zastoupení.

Zastoupení vzniklé na základě zákona není zastoupením, kdy by účastníka občanského soudního řízení zastupoval advokát. Tato forma zastoupení se uplatňuje zejména v situacích, kdy účastník nemůže jednat před soudem sám za sebe, tedy když nemá procesní způsobilost[1]. V těchto případech za účastníka jedná jeho zákonný zástupce, který má procesní způsobilost v požadovaném rozsahu. Nicméně ani v tomto případě nemůže být vyloučeno zastoupení takového účastníka advokátem, neboť zákonný zástupce mu může udělit plnou moc.

Zastoupení na základě plné moci je nejčastějším typem zastoupení vyskytujícím se v našem právním prostředí. Jedná se o zastoupení, které vzniká na základě vůle účastníka být zastoupen, přičemž tato vůle je vyjádřena v písemné plné moci. Právě při tomto typu zastoupení je nejčastěji zástupcem účastníka občanského soudního řízení advokát. Dále mohou být zástupcem i jiné osoby než advokáti, když o.s.ř. výslovně hovoří o notářích, patentových zástupcích, odborové organizaci, Úřadu pro mezinárodní ochranu dětí, státu, dalších právnických osobách (pokud jsou splněny zákonné podmínky) a jiných osobách. Jiné osoby se nazývají obecnými zmocněnci, a obecným zmocněncem může být kdokoliv, kdo je způsobilý

[1] K pojmu procesní způsobilost §19 a násl. o.s.ř.

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

m, i když zákon připouští možnost

Třetí možností vzniku zastoupení je vznik zastoupení na základě rozhodnutí. Podmínky pro vznik tohoto zastoupení jsou v podstatě shodné se zákonným zastoupením, když k nim přistupuje další a nejpodstatnější. Touto podmínkou je nebezpečí z prodlení, tedy rozhodnutí o zastoupení, resp. o ustanovení zástupce účastníkovi, může být vydáno v tu dobu, kdy účastník není procesně způsobilý hájit svá práva před soudem a je tu reálné nebezpečí z prodlení. Zástupce ustanovený rozhodnutím se nazývá opatrovníkem, přičemž tito jsou vybíráni ze seznamů opatrovníků, které soudy vedou. Další možností, kterou lze subsumovat pod zastoupení na základě rozhodnutí, je ustanovit účastníkovi opatrovníka z řad advokátů, pokud jsou u něj předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a účastník není schopen hájit svá práva dostatečně.

Z výše uvedeného je patrné, že advokát zastupuje účastníka občanského soudního řízení nejčastěji na základě plné moci. Zastoupení na základě rozhodnutí, kdy zástupcem je advokát, se v praxi nevyskytuje často, neboť mnoho většina advokátů není zapsána v seznamu opatrovníků.

Tato úprava je v této době platná a účinná, nicméně novela, která vstoupí v účinnost 1.7.2009, tuto úpravu zásadně mění, když stanoví, že opatrovníkem ustanoví soud advokáta, jinou osobu taktéž může jako opatrovníka ustanovit, ale jen pokud tato bude s tímto ustanovením souhlasit. Zákonodárce tedy více dbá na ochranu práv

[2] §27, odst. 2), o.s.ř.

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

z různých důvodů nemůže hájit svá
kát, jako osoba odborná v oblasti práva, může zcela jistě hájit práva účastníka lépe, než jiná osoba.

Při zákonném zastoupení nepřipadá zastoupení advokátem v úvahu, neboť i pokud by zákonný zástupce účastníka byl advokát, jednalo by se pouze zákonné zastoupení, nikoliv o zastoupení advokátem.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

plné moci

Institut plné moci se objevuje jak v civilním procesu, tak i v občanském právu hmotném. Mezi těmito právními odvětvími, které spolu velice úzce souvisí, jsou nepatrné rozdíly v úpravě tohoto institutu, přičemž nic však nebrání tomu, aby úprava občanského práva hmotného byla analogicky použita pro úpravu civilního procesu, neboť jeho úprava plné moci je vcelku kusá, obzvláště ohledně její formy a náležitostí, a proto je nutné použít předpis hmotného práva analogicky i na právo procesní. Nicméně je třeba analogii využívat rozumně, a to zejména z důvodu možnosti dovodit mnohé náležitosti pomocí právní teorie.

Zcela nepochybně je plná moc právním úkonem, kterým zmocnitel projevuje vůli být zastoupen zmocněncem, tedy plná moc musí splňovat náležitosti právního úkonu. Ohledně formy zákon nevyžaduje písemné vyhotovení, neboť poskytuje účastníkovi možnost udělit plnou moc ústně do protokolu[3].

3.1 Essentialia negotii plné moci

Předpisy civilního práva procesního neupravují přímo podstatné náležitosti plné moci, a tedy je nutné vycházet z obecných náležitostí právních úkonů. Musí být tedy přesný, určitý, svobodný, atd.[4] Některé náležitosti jsou nesporné, avšak o některých se vedou spory. Sporným je zejména požadavek, aby na písemné plné moci byla vyjádřena

[3] §28, odst. 1), zák. č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů

[4] §34 a násl. zák.č. 40/1964 Sb. ve znění pozdějších předpisů

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

být plnou mocí vázán.[5] Aby bylo ěr o tom, zda je tento požadavek oprávněný či nikoliv, je nutné nejprve zjistit, zda plná moc v civilním právu procesním je právním úkonem jednostranným, či dvoustranným.

Již z dikce zákona je možné učinit závěr o tom, že se jedná o jednostranný právní úkon.[6] Nicméně k tomu, aby bylo možno učinit tento právní úkon, je nutné, aby mu předcházel dvoustranný právní úkon, neboť není možné jednostranně zavázat osobu, rozdílnou od osoby, která úkon činí, k jednání. Tímto dvoustranným právním úkonem je dohoda o plné moci. Samotná plná moc pak deklaruje existenci této dohody. Z výše uvedené můžeme učinit závěr, že : *„Ke vzniku řádného zastoupení tedy občanský zákoník vyžaduje existenci dvou právních skutečností…"*[7]

Naproti tomuto soudy v praxi vyžadují[8], aby plná moc, a to písemná, i ústní do protokolu, obsahovala projev vůle zmocněnce o přijetí plné moci. Dle mého názoru je tato náležitost vyžadována na základě §28, odst.4), zák.č. 99/1963 Sb., v platném znění, kde je uveden plurál.

Zákon si tedy odporuje, a to v jednom svém ustanovení. Domnívám se tedy, že i když se jedná o jednostranný právní úkon, jsou správné a zákonu neodporující obé varianty, tedy s prohlášením zmocněnce i bez něj, avšak správnější je za určitých podmínek varianta s prohlášením zmocněnce o přijetí plné moci. Zejména v případě pouze

[5] Většinou je vyžadováno prohlášení : „ Plnou moc přijímám."

[6] §28, odst.1), zák.č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů

[7] Nedelka,M., Říha,P.: Prohlášení zmocněnce o přijetí plné moci – její povinná náležitost?, Právní rozhledy 4/2005, s. 139 a násl.

[8] Viz usnesení NS ČR ze dne 31.7.2000, č.j. 20 Cdo 1888/98

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

se soudem, neboť soud si v tomto být jist, zda zmocněnec plnou moc přijal, resp. zda opravdu došlo k uzavření dvoustranného právního úkonu. Pokud se jedná o udělení plné moci do protokolu, popřípadě předložení plné moci až při jednání před soudem, je zcela zbytečné a formalistické vyžadovat souhlas zmocněnce, neboť již samotný fakt, že je zmocněnec při jednání přítomen spolu se zmocnitelem vede k závěru, že vznikla dohoda o plné moci. V případě bezvýhradného přijetí koncepce jednostranného úkonu by mohlo docházet k absurdním a nepříjemným situacím, a to zejména z pohledu advokáta.[9]

Z uvedeného lze shrnout, že prohlášení o přijetí plné moci zmocněncem v rámci civilního práva procesního není podstatnou náležitostí plné moci, avšak se jedná o naturalia negotii plné moci, tedy její absence nečiní plnou moc neplatnou, avšak obvykle by se měla vyskytovat. Nicméně je třeba si také uvědomit strukturu civilně – procesního vztahu, kdy soud je účastníkům nadřazen, a pokud vyžaduje to, co přímo neodporuje zákonu, je nutné toto splnit.

3.2 Plná moc udělená více zástupcům

Občanský soudní řád v platném znění, ve svém §24, odst. 1), kogentně stanoví, že účastník může

[9] Jednalo by se zejména o situace, kdy by advokát vůbec nevěděl, že byl zmocněn k zastupování, přičemž soud by musel respektovat vůli účastníka být zastoupen a dále jednat pouze s jeho zástupcem. Toto sice není neřešitelný problém, avšak jeho vyřešení by s sebou mohlo nést zbytečné průtahy v řízení, mohl by být veden spor mezi advokátem a účastníkem, zda zastoupení vzniklo či nikoliv. Toto by zcela jistě bylo v rozporu se zásadou rychlosti a hospodárnosti řízení.

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

e jednoho zástupce. Naproti tomu, práva umožňují udělit plnou moc více zástupcům současně s tím, že je nutné vymezit, zda bude jednat každý sám či společně. Na první pohled si hmotné a procesní právo odporuje, avšak při podrobnějším rozboru můžeme zjistit, že zde žádný rozpor není, neboť občanský soudní řád hovoří pouze o zastoupení v řízení, ale již se nezmiňuje o plné moci. Vyvstává zde tedy otázka, zda je možné udělit procesní plnou moc více zmocněncům, když procesní předpis toto přímo nezakazuje. Zde je nutné brát v úvahu jak je plná moc konstruována. Pokud je konstrukce slučovací[10], je zcela jistě taková procesní plná moc neplatná pro rozpor se zákonem. Naopak vylučovací konstrukce[11] by měla být přípustná, protože zákonu neodporuje a ten zástupce, který učiní první krok v zastoupení, by měl být nadále považován za zmocněnce. *„Nejde tedy o plnou moc udělenou současně dvěma zmocněncům.“*[12]

Naproti tomu ale soudní praxe toto nedovoluje a soudy, pokud je jim předložena takováto plná moc, neuznávají tuto formu a vyžadují po účastníkovi zvolení nového, jediného zástupce.

Je tedy přinejmenším sporné, zda lze v plné moci zmocnit více advokátům, přičemž jejich zmocnění upravit pomocí spojky vylučovací, nebo toto nelze. Podle mého názoru je možné udělit takto formulovanou plnou moc, přičemž v soudním řízení bude vystupovat pouze jeden zmocněnec. Soudu by měl

[10] Zmocnění je uděleno pro JUDr. X Y **a** JUDr. A B, tedy jsou oprávněni jednat společně

[11] Zmocnění je uděleno pro JUDr. X Y **nebo** JUDr. A B, tedy buď jedná jeden, nebo druhý

[12] Myslil, S.: Plná moc udělená více zmocněncům, Bulletin Advokacie, 2/2002, str. 26 a násl.

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

vůle účastníka být zastoupen buď uhým. Už jen z dikce zákona toto zakázáno není, naopak občanský zákoník přímo poukazuje na možnost mít více zástupců v jedné věci, přičemž musí být stanoveno, zda jednají každý zvlášť, či společně. Tato podmínka však v civilním procesním právu odpadá, neboť je zbytečná, když zákon nedovoluje mít pro jedno řízení více zmocněnců, naproti tomu, podle mého názoru nezakazuje udělit plnou moc více zmocněncům.

Navíc v dnešní době velkých advokátních kancelářích, které zaměstnávají často až desítky advokátů, by připuštění možnosti udělení plné moci více zmocněncům bylo i ulehčením agendy, neboť by klient jednoduše zmocnil kancelář. Jelikož je ale zastáván názor o nemožnosti tohoto postupu, je tento problém řešen pomocí substitučních plných mocí.

3.3 Plná moc pro dovolací řízení

Zákon vyžaduje, aby byl účastník v dovolacím řízení povinně zastoupen, a to buď advokátem, nebo notářem. Notářem může být účastník zastoupen jen v určitých případech. Důvodem pro stanovení povinného zastoupení je odborná náročnost dovolacího řízení, kterou by laik jen těžko zvládl, a docházelo by tím ke zbytečnému zahlcení Nejvyššího soudu ČR.

Plná moc pro dovolací řízení není zvláštním druhem plné moci, nejsou vyžadovány žádné speciální náležitosti atp. Z konstrukce dovolání jako mimořádného opravného prostředku je jasné, že řízení o něm je zcela novým a samostatným řízením,

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

moc udělená zástupci zaniká ením věci, a tedy účastník by měl svému zástupci udělit novou plnou moc speciálně pro dovolací řízení. Nicméně v tomto ohledu je praxe soudů nejednotná, když některé soudy prvního stupně zasílají stejnopis dovolání přímo účastníkovi, jiné jej zasílají zástupci, kterým byl účastník zastoupen v předešlém řízení.

Tyto postupy souvisí s kategorizací plných mocí, neboť otázka komu stejnopis dovolání zaslat závisí právě na druhu plné moci, kterou účastník svému zástupci udělil.

Občanský soudní řád rozeznává dva druhy plné moci, a to procesní plnou moc a prostou plnou moc[13]. Procesní plná moc opravňuje zástupce k činění všech procesních úkonů, které by mohl učinit účastník sám a lze ji udělit komukoliv, kdo je způsobilý být zástupcem. Naproti tomu prostá plná moc opravňuje pouze k činění specifikovaných úkonů a nelze ji advokátovi udělit. V tomto smyslu se také někdy uvádí plná moc generální a speciální. Tento výčet však není úplný, protože v praxi se vyskytuje i jiný druh plné moci, který sice v sobě obsahuje procení plnou moc, ale obsahuje další zmocnění navíc.[14] Jedná se o všeobecnou plnou moc, která v sobě nese zmocnění ke všem právním úkonům za zmocnitele, tedy nejenom procesních, ale i hmotně právních, je udělena na dobu neurčitou a nezaniká tedy právní mocí rozhodnutí, kterým byla věc ukončena, ale přetrvává i nadále a končí až jejím vypovězením z jedné nebo druhé strany.

[13] §28 zák. č. 99/1963 Sb., v platném znění

[14] Viz Balák, F.: K rozsahu plné moci advokáta a jeho účasti v dovolacím řízení, Právní praxe, 1999, č.5, str. 304

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

výše uvedené rozdělení můžeme že pokud byl advokát zmocněn procesní plnou mocí, která mu byla udělena pro řízení[15], právní mocí konečného rozhodnutí soudu II. stupně tato zaniká, a podá-li protistrana dovolání, je povinností soudu I. stupně zaslat opis dovolání přímo účastníkovi[16]. Byla-li však udělena plná moc procení k jednání ohledně jedné věci[17], je již sporné, zda tato procení plná moc zaniká či nikoliv, neboť předmětem dovolání bude věc specifikovaná v plné moci. V tomto případě nezbývá nic jiného, než se přiklonit k názoru, že plná moc nezanikla a zastoupení trvá, neboť věc, pro kterou byla plná moc udělena, nebyla ještě finálně dořešena, a proto je nutno opis dovolání zaslat zástupci, nikoliv účastníkovi. Ohledně posledního typu plné moci uvedeného výše, nejsou, myslím, žádné pochybnosti o tom, že plná moc trvá i po pravomocném rozhodnutí věci u soudu II. stupně.

Ohledně posledního typu plné moci, tedy jakési „super generální" plné moci vyvstává ještě jedna otázka, a to, zda není soud povinen, pokud u něj probíhá řízení, jehož účastníkem je zmocnitel, který udělil tuto plnou moc svému zástupci, zaslat návrh na zahájení nového řízení proti stejnému účastníkovi (věc rozdílná od první věci) přímo zástupci, neboť je mu z úřední činnosti známo, že tento účastník si zvolil zástupce a udělil mu všeobecnou plnou moc. Podle mého názoru, pokud přijmeme možnost udělení všeobecné plné moci, tato

[15] Např. specifikováno spisovou značkou soudu prvního stupně

[16] Viz rozhodnutí NS ČR ze dne 30.6.1999, sp.zn. 2 Cdon 680/97

[17] Např. specifikováno přímo předmětem řízení – např. „ určení vlastnictví k nemovitosti č.p.1"

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

vznikne, avšak s ohledem na zásadu i nelze dodržet, protože toto zjišťování by s sebou neslo velmi náročnou administrativní práci, která by si vyžádala nemalé finanční prostředky.

3.4 Substituļní plná moc

V případě, kdy se advokát nechá zastoupit dalším advokátem, popř. advokátním koncipientem nebo svým zaměstnancem, hovoříme o tzv. substituci.[18] Úprava jak v občanském soudním řádu, tak v zákoně o advokacii je v tomto případě velmi kusá až nedostatečná, neboť právě stanoví pouze možnost pro advokáta nechat se zastoupit jiným advokátem či jinou k tomu způsobilou osobou. Vůbec se nezabývá podrobnější úpravou, která by mohla předejít vzniku možných problémů a tyto pak musí být řešeny soudy a jejich judikatorní činností.

Především otázka, zda je možné řetězit substituční plné moci, tedy zda je možné, aby advokát, který byl zmocněn, udělil substituční plnou moc jinému advokátovi a ten následně udělil další substituční plnou moc např. advokátnímu koncipientovi, je v dnešní době velmi aktuální. Aktuálnost této otázky spočívá v tom, že v dnešní době se vyskytuje mnoho advokátních společností, které sdružují vícero advokátů. Tyto společnosti zaměstnávají velké množství koncipientů a praxí je, že advokáti, kteří jsou členy sdružení, dále

[18] §25 zák.č. 99/1963 Sb., v platném znění ve spojení s §26 zákona o advokacii v platném znění

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ncipienty, popř. své kolegy ve

Zákon toto nezakazuje, ani o tomto nehovoří advokátní stavovské předpisy, nicméně explicitně toto jednání zakázáno není. Bohužel žádné rozhodnutí o tomto problému není zveřejněno, avšak z praxe vím, že substitutu zmocněného substitutem, nebylo při jednání, i když předkládal soudu plnou moc, umožněno vystupovat jako zástupci účastníka. Jak již bylo uvedeno výše, zákon se k tomuto nijak nevyjadřuje, tudíž toto nezakazuje. Otázkou, kterou je nutno si položit k vyřešení tohoto případu, je, zda občanský soudní řád a zákon o advokacii, ale i jiné předpisy, které se tohoto dotýkají[19], jsou dispozitivního, nebo kogentního charakteru.

Přijmeme-li, že občanský soudní řád jakožto procesní předpis spadá do oblasti veřejného práva, dojdeme k tomu, že jeho normy jsou kogentního charakteru a celý předpis ovládá zásada, co není dovoleno, je zakázáno. Tedy navzdory tomu, že řetězení substitucí není upraveno, není toto dovoleno, a tudíž je zakázáno. Naproti tomu je ale dohoda o plné moci úkonem ryze hmotně-právním a hmotné právo je oproti procesnímu ovládáno zásadou dispozitivní, čili zákon upravuje pouze rámcově určitý okruh vztahů a je možno se od něj odchýlit, pokud není něco výslovně zakázáno. Dochází zde tedy ke střetu dvou předpisů a zásad. Dle mého názoru je možné, aby se advokát nechal zastoupit jiným advokátem, kterému udělí substituční plnou moc, ve které ovšem bude výslovně vyjádřena možnost

[19] Myšleny především advokátní stavovské předpisy, např. Usnesení představenstva České advokátní komory č.6/1998 ze dne 8.prosince 1998

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

u moc. Nutno však brát v úvahu, že pro advokáta, nikoliv však pro advokátního koncipienta, který by, i když to bude výslovně smluveno, neměl udělovat dále substituční plnou moc. Toto vyplývá již ze samotného postavení advokátního koncipienta jakožto „právního učně".

3.4.1. Substituční plná moc udělená zaměstnanci advokáta

Zákon, jak bylo uvedeno výše, umožňuje advokátovi, mimo jiné, nechat se zastoupit svým zaměstnancem, přičemž toto nijak dále nerozvádí a tento úkol je přenechán stavovským předpisům[20]. Tyto stanoví pravidla pro výkon substitučního oprávnění zejména advokátních koncipientů a jiným zaměstnancům advokáta se věnují pouze okrajově. O jiných zaměstnancích je uvedeno pouze: *„(1) Advokát nesmí ustanovit jiného svého zaměstnance svým zástupcem k provedení úkonu právní pomoci, který spočívá v zastoupení ve správním řízení; to neplatí, jedná-li se o řízení před správním orgánem, který není ústředním orgánem státní správy, a jiný zaměstnanec advokáta získal*

a) vysokoškolské vzdělání alespoň v rámci bakalářského studijního programu a byl zaměstnancem advokáta nebo společnosti podle §15 zákona po dobu nejméně jednoho roku,

b) středoškolské vzdělání a byl zaměstnancem advokáta nebo společnosti podle §15 zákona po dobu nejméně dvou let.

[20] Usnesení představenstva České advokátní komory č.6/1998 ze dne 8.prosince 1998

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ní odstavce 1 se nepoužije, jedná-
í jiného zaměstnance advokáta jeho zástupcem za účelem nahlížení do správního spisu a pořizování výpisů nebo opisů ze správního spisu, obstarání výpisů a opisů z veřejných seznamů (rejstříků), jakož i k provedení jiných obdobných úkonů."[21] Tedy zaměstnanec advokáta je stavovskými předpisy omezen v substituci advokáta pouze ve správním řízení. O jiných typech řízení stavovský předpis mlčí, a proto by bylo možné se domnívat, že advokát se může např. v civilním soudním řízení nechat zastoupit svým zaměstnancem bez omezení. Dle mého názoru tato možnost je, pokud budou dodrženy i jiné stavovské předpisy, zejména etický kodex[22]. Pokud by toto nebylo možné, nebyl by důvod umožnit advokátovi být při úkonu zastoupen svým zaměstnancem a zákonná úprava by zcela ztrácela smysl. Nicméně Česká advokátní komora je toho názoru, že pokud se advokát nechá zastoupit osobou bez právnického vzdělání, jedná se o závažné porušení stavovských předpisů spočívající ve snížení dobré pověsti advokátního stavu a ve zjevné neúctě k soudu.[23] Tento závěr byl odůvodněn zejména tím, že pokud stavovské předpisy omezují účast u soudního jednání u advokátních koncipientů, není možné, aby zastupovala namísto advokáta před soudem osoba bez právnického vzdělání. Je pravdou, že tento názor je nutno respektovat zejména z důvodu

[21] Čl.9 usnesení představenstva České advokátní komory č.6/1998 ze dne 8.prosince 1998

[22] Usnesení představenstva České advokátní komory č.1/1997 ze dne 31.října 1996 v platném znění

[23] Rozhodnutí kárného senátu ČAK sp.zn.: K 21/2008, ze dne 12.9.2008

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ze strany České advokátní komory, chybovat o jeho správnosti.

Budeme-li považovat výše uvedený názor za zcela správný, ztratí institut substituce advokáta jeho zaměstnancem zcela smysl, neboť pak by musel mít zaměstnanec úplné magisterské právní vzdělání, aby bylo možno zcela beztrestně tohoto institutu využít, zejména při jednání před soudem. V praxi se, dle mého názoru, mnoho zaměstnanců advokátních kanceláří, kteří však nejsou již advokáty, nebo advokátními koncipienty, s úplným magisterským vzděláním v oboru právo a právní věda, nevyskytuje.

Proto je třeba uzavřít že ustanovení o možnosti advokáta nechat se dále zastoupit svým zaměstnancem za zcela nadbytečné, které je možno z právní úpravy zcela vypustit, a to zejména díky rozhodovací praxi kárné komise České advokátní komory.

3.4.2. Zvláštní povinnosti vyplývající ze substitučního oprávnění

Udělení substituční plné moci s sebou nese určité zvláštní povinnosti jak pro osobu udělující substituční plnou moc, tak i pro osobu tuto plnou moc přijímající.

Pokud je udělena substituce pro jednání před soudem, má substitut povinnost prokázat své oprávnění písemně, a to při prvním svém úkonu. Pokud se tak nestane, považuje se za neoprávněného před soudem jednat za účastníka, přičemž tento nedostatek nelze později zhojit předložením písemné substituční plné moci. Naproti tomu, jedná-li se o

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

moc, a tato není předložena při tento nedostatek zhojit pozdějším předložením jejího písemného vyhotovení. Tento zcela zjevný rozdílný přístup plyne z účelu těchto dvou institutů. Procesní plná moc slouží k prokázání zastoupení účastníka v celém řízení, tedy pokud není přiložena již k žalobě, resp. k vyjádření k žalobě, může být předložena v době pozdější, protože tento nedostatek nebrání v postupu v řízení, nijak jej neprotahuje. Substituční plná moc slouží k prokázání zastoupení namísto advokáta při jednotlivém úkonu (např. jednání před soudem), tedy pokud se substitut neprokáže písemným vyhotovením substituční plné moci a odkazuje pouze na existenci její ústní formy, došlo by k průtahům v řízení, neboť by soud musel čekat na její pozdější předložení. Pokud by však nebyla předložena, došlo ke zmaření jednání, neboť by za účastníka jednala osoba, která k tomu nebyla oprávněna[24].

Při doručování advokátům platí, že písemnost, která je jim doručována, může převzít i jiná osoba taxativně uvedena v §48 občanského soudního řádu v platném znění. Mezi nimi je i advokátní koncipient a otázkou je, zda k tomuto potřebuje substituční plnou moc, resp. jestli půjde o účinné doručení, když bude doručeno, na základě předložené substituční plné moci, advokátnímu koncipientovi. Této problematice se zákon nevěnuje, a tudíž je nutnost toto řešit pomocí judikatury. Tímto problémem se zabýval Nejvyšší soud České republiky např. v řízení sp.zn. 21 Cdo 1860/2004. V tomto řízení se soud zabýval tím, zda nabylo právní moci

[24] Viz rozhodnutí soudu sp.zn. 5 Cmo 733/96, zdroj : Systém ASPI

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

tí, které bylo na základě moci, ve které bylo mimo jiné uvedeno oprávnění k přijímání doručovaných písemností, doručeno advokátní koncipientce. Dovolací soud uzavřel, že i když zákon umožňuje advokátním koncipientům přebírat písemnosti za advokáta, nelze přímo doručovat advokátnímu koncipientovi, neboť toto zákonné ustanovení slouží pouze pro případ, kdy je písemnost adresována přímo advokátovi, avšak tento jej z důvodu své nepřítomnosti v místě výkonu advokacie nemůže převzít. Tedy rozhodnutí nemůže nabýt právní moci, pokud má účastník pro řízení zástupce, když je přímo adresováno a doručeno koncipientovi jako zástupci advokáta.

Další zajímavá situace ohledně udělení substituční plné moci nastává při vůli odročit jednání z důvodu nemožnosti se dostavit k jednání z vážného důvodu jak na straně advokáta (zástupce účastníka), tak na straně substituta. Občanský soudní řád opět tento problém přímo neřeší a de facto ani tento problém řešit nemůže, neboť se jedná o velmi specifickou věc. Proto je opět nutné vycházet z judikatury. Usnesení Nejvyššího soudu České Republiky sp.zn. 21 Cdo 1307/2007 se touto problematikou dopodrobna zabývá v souvislosti s nesprávným postupem soudu spočívajícím v odnětí možnosti účastníka jednat před soudem. Soud uzavřel, že se nejedná o odnětí možnosti jednat před soudem, pokud soud provede nařízené jednání, i když mu byla doručena žádost o odročení jednání z důvodu nemoci substituta, přičemž od advokáta žádost o odročení přijata nebyla, a tudíž se

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

tnil ani účastník, ani jeho

S tímto rozhodnutím je možno polemizovat, zvláště v ohledu požadavku omluvy nejen substituta, ale i advokáta. Neboť dle mého názoru již samotná vůle advokáta nechat se zastoupit jiným advokátem, nebo advokátním koncipientem je žádostí o omluvení z jednání a z důvodu jeho nepřítomnosti dále zmocňuje jiného advokáta jako substituta, aby nedocházelo ke zbytečným průtahům v řízení. Tedy by měla existovat nevyvratitelná domněnka o tom, že pokud advokát jako zástupce účastníka pověří úkonem, který má vykonat za účastníka sám, substituta, existuje důležitý důvod, který advokátovi brání ve vykonání úkonu a udělením substituční plné moci se z tohoto úkonu omlouvá.

3.5 Závěr o problematice plné moci

Z výše uvedeného lze provést závěr o úpravě plné moci a s ní spojených problémů jako celku. Úprava obsažená v občanském soudním řádu je velmi kusá a problematiku plné moci upravuje pouze rámcově a podrobnější úprava zcela chybí. Jak již bylo řečeno, je nutné k pochopení a přijetí závěru určitého problému využít i jiných právních předpisů, než jen občanského soudního řádu, zejména občanský zákoník a stavovské přepisy vydané českou advokátní komorou. Setkáme se však i s oblastmi, na které nestačí aplikovat tyto předpisy, resp. ani tyto právní předpisy se těmto oblastem nevěnují vůbec. V tuto chvíli je nutné hledat odpověď v soudní judikatuře, a to především v judikatuře

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

České republiky, neboť právě ona ávaznostní". Tato je dána především respektem k osobám soudců, kteří by měli být největšími odborníky na danou problematiku.

De lege ferenda by mělo být vzata v potaz právě rozhodovací praxe soudů a alespoň nejzávažnější otázky, o kterých jsou mezi právnickou veřejností, ale i mezi odborníky, vedeny spory, by měly být včleněny do právní úpravy obsažené v občanském soudním řádu. Domnívám se, že jedním z největších problémů nynější legislativy je nerespektování praxe zákonodárci, kteří často nedbají na upozornění od osob využívajících právo v praxi, čímž dochází ke sporům, které musí později řešit judikatura, a tím dochází ke zbytečným průtahům v soudních řízeních, neboť je nutno často řešit otázky, které se samotnou podstatou sporu souvisí jen velmi málo.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

...ení úl...astníka advokátem na ...nost soudu

Jednou z důležitých povinností soudu, resp. předsedy senátu, je poučit účastníky o jejich právech a povinnostech. Poučovací povinnost soudu lze rozdělit do dvou kategorií, a to poučovací povinnost obecná a poučovací povinnost speciální. Obecná poučovací povinnost je vyjádřena v §5 občanského soudního řádu, který soudu stanoví povinnost poučit účastníka o jeho procesních právech a povinnostech. Naproti tomu speciální poučovací povinnosti jsou stanoveny vždy u konkrétního práva či povinnosti, a to tak, že toto právo či povinnost je většinou uvozena větou „o tomto je soud povinen účastníka poučit". Ve své podstatě se obecná a zvláštní poučovací povinnost prolíná, resp. se shodují ve svém obsahu. Důvodem, proč procesní předpis stanoví soudům obecnou poučovací povinnost, je neznalost procesního práva u většiny účastníků, a kdyby nebyly poučeni, mohlo by toto vést k neúspěchu ve sporu.

Soud má povinnost poučit o procesních právech a povinnostech, nikoliv však o hmotném právu. Je otázka, zda soud může, jelikož to procesní předpis nezakazuje, poučit účastníka o hmotném právu. Dle mého názoru by soud neměl poučovat účastníky o hmotném právu, a to z důvodu jeho nestrannosti vůči účastníkům. Pokud by totiž soud poučil jen jednoho z účastníků, porušil by tím svou nestrannost, neboť

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

stníků poskytl ve sporu výraznou

Z dikce ustanovení o obecné poučovací povinnosti by bylo možno dovodit, že soud je povinen poučit o všech jeho právech a povinnostech z hlediska procesního. Toto však není možné, neboť pokud by soud takto účastníka poučoval, musel by na začátku každého jednání vyložit účastníkovi celý procesní předpis a vysvětlit mu jednotlivé instituty. Tomuto postupu zabraňuje jednak to, že mnoho účastníků je zastoupeno advokáty, u nichž se znalost práva předpokládá, ale také praxe Nejvyššího soudu ČR. Tento v několika svých rozhodnutích uzavřel, že ohledně poučení je podstatné pouze to, aby se účastníku dostalo v době, kdy je to podle stavu řízení zapotřebí[26]. Tedy není nutné poučovat účastníka o všech jeho právech a povinnostech, pokud soud neuzavře, že je to nutné, neboť to vyplyne z chování účastníka. Zajímavým příkladem může být poučovací povinnost soudu podle § 30 o.s.ř., která stanoví povinnost poučit účastníka o možnosti požádat o ustanovení zástupce, pokud splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků a není schopen sám chránit své zájmy. Ohledně této poučovací povinnosti Nejvyšší soud ČR, v rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 3676/2007, uzavřel, že se nejedná o vadu, jejímž následkem by bylo nesprávné rozhodnutí ve věci, pokud z jednání účastníka nevyplynula snaha osvobodit se od soudních poplatků, popř. pokud jeho žádost byla

[25] Shodně Horák, P., Hromada, M.: Poučovací povinnost soudu I. stupně v nalézacím řízení sporném, Právní rozhledy, 2003, č.10, str.487 a násl.

[26] Např. rozhodnutí NS ČR ze dne 19.června 2008, sp. zn. 21 Cdo 3676/2007

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

názor je zcela pochopitelný, neboť omto právu nepoučují, a pokud by absence takového poučení znamenala dovolací důvod, Nejvyšší soud ČR by byl zahlcen zcela jednoduchými spory po stránce právní, kterými by se musel zabývat.

Vliv zastoupení účastníka občanského soudního řízení advokátem na poučovací povinnost soudu je relativně velký, neboť o některých právech a povinnostech soud zastoupeného účastníka vůbec nepoučí, o některých jej poučí v omezené míře, resp. pouze splní svou poučovací povinnost tím, že provede odkaz na příslušné ustanovení zákona.

Dále je třeba také rozlišovat formu zastoupení účastníka, neboť zákon výslovně stanoví, kdy je možno místo účastníka poučit přímo jeho zástupce, a kdy je nutné poučit účastníka přímo, i když má zástupce[27]. Tento institut však může s sebou nést určitý problém, neboť pokud si účastník zvolí zástupce pro určitý úkon a tímto úkonem je jednání před soudem, u kterého není účastník přítomen, soud jej nemůže poučit, tedy řízení by mělo být postiženo vadou, která může mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, což je ve svém důsledku důvodem pro podání řádného i mimořádného opravného prostředku. Například poučení dle § 119a o.s.ř., tedy jedno z nedůležitějších poučení, musí být účastníkovi dáno vždy před rozhodnutím ve věci. Pokud tedy bude zvolen zástupce jen pro jedno jednání, ne pro celé řízení, neměl by soud na tomto jednání rozhodnout, neboť nemůže svou poučovací povinnost splnit, jestliže není přítomen účastník osobně, neboť takovému zástupci nelze dát poučení

[27] Viz §32, odst. 3), o.s.ř. v platném znění

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ka, a tím splnit poučovací
y tedy došlo k nutnosti odročit jednání, přičemž v předvolání by musela být účastníkovi stanovena povinnost dostavit se na jednání osobně, popřípadě aby si zvolil zástupce pro celé řízení, nejen pro určitý úkon. Pokud by došlo k situaci, kdy by nebylo odročeno, ale bylo by rozhodnuto, jsem přesvědčen, že by soud rozhodující o opravném prostředku, ať už řádném, či mimořádném, byl nucen takovéto rozhodnutí zrušit, popřípadě, pokud mu to zákon umožňuje, změnit. Pomocí tohoto ustanovení by mohl účastník vcelku úspěšně oddalovat rozhodnutí ve věci, pokud na takovém prodlužování sporu měl zájem.

Jak již bylo výše řečeno, zastoupení advokátem ovlivňuje poučovací povinnost soudu. Některá poučení je však nutno dát, i když v omezené formě, i zastoupenému účastníku občanského soudního řízení.

Ohledně poučení dle §43 o.s.ř., tedy poučení o nutnosti opravení či doplnění podání, platí to, že o tomto musí být poučen i účastník, který je zastoupen advokátem. Otázkou je, jak konkrétní má toto poučení být, neboť zcela jistě bude soud přistupovat k advokátovi a k nezastoupenému účastníkovi. Nicméně, ke splnění této poučovací povinnosti, je nutné ve výzvě o opravě či doplnění podání přesně specifikovat, jaké chyby podání obsahuje, a jak přesně je odstranit, a to bez ohledu na skutečnost, jestli je účastník zastoupen či zastoupen není. Pokud by výzva k odstranění byla neurčitá, tedy by například pouze odkazovala na ustanovení, které stanoví náležitosti podání[28],

[28] §42 o.s.ř.

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

o řízení postižené vadou[29], které
ek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Dalším poučením, které je nutné poskytnout i pokud je účastník řízení zastoupen, je poučení dle § 15a o.s.ř., tedy poučení o možnosti vyjádřit se k osobě soudce. Na formu tohoto poučení nemá zastoupení vliv, neboť jeho formulace je zcela jednoduchá a nelze ji již dále zjednodušovat.

Nejdůležitějšími poučovacími povinnostmi jsou, dle mého názoru, poučení dle §118a, §118b a §119a o.s.ř., neboť pokud by účastník o těchto právech a povinnostech nebyl poučen, tedy by nesplnil požadavky právního předpisu, měla by tato nečinnost velmi negativní dopad na výsledek sporu. O všech právech a povinnostech, vyjma §118a, odst. 4) o.s.ř., musí být účastník poučen i v případě existujícího zastoupení advokátem[30]. Zastoupení účastníka občanského soudního řízení advokátem, myšleno zastoupení pro celé řízení[31], má na formulaci těchto poučovacích povinností velký vliv, neboť se předpokládá, že advokát zná význam textu právního předpisu, avšak pro laika může být tento text naprosto nesrozumitelný. Pokud tedy soud poučuje účastníka prostřednictvím jeho zástupce-advokáta, omezuje se formulace poučení pouze na reprodukci textu zákonného ustanovení. Naproti tomu, pokud účastník zastoupen není, musí soud dopodrobna vysvětlit obsah a smysl zákonných ustanovení. Například při poučení o systému neúplné

[29] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 215/2003

[30] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 1491/2002

[31] S ohledem na §32, odst. 3), o.s.ř., neboť pokud by se jednalo o zastoupení jen pro určité úkony, ne pro celé řízení, nemohl by soud poučit účastníka prostřednictvím zástupce.

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

„Není proto účelné poučit podle § účastníka bez právního zástupce či např. vzdělání tak, že soudce ocituje znění daného ustanovení a vyjmenuje přesně důvody vymezené v § 205a OSŘ. Naprostá většina účastníků by po takovém poučení, zřejmě kromě skutečnosti, že bude ve věci rozhodnuto, nepochopila, že se právě v praxi setkává s procesním systémem neúplné apelace. Soud by tak dle našeho názoru měl takového účastníka poučit např. tak, že řízení u soudu I. stupně je řízení v zásadě skutkové, řízení u soudu odvolacího řízení právní. Důkazy se tak provádí především v tomto řízení, je nutné takové důkazy označit nyní a uvést rozhodná tvrzení. V odvolání mohou být uplatněny jen v omezených případech stanovených zákonem (příkladem uvést některý z případů § 205a OSŘ."[33]. Výše uvedený názor publikovaný v odborné literatuře považuji za správný, neboť není možné po nezastoupeném účastníkovi žádat, aby zcela jednoznačně chápal procesní předpis. Je sice pravdou, že jedna ze základních zásad práva je „ignorantia legis non excusat"[34], avšak tato je především aplikována na právo hmotné. V právu procesním se uplatňuje zcela jistě také, ale právě v důsledku její obecné platnosti stanoví zákonodárce povinnost soudu poučit účastníka, přičemž institutem poučovací povinnosti zmírňuje dopady této zásady.

Soudu je dána možnost poučit účastníka buď písemně, což se děje většinou před jednáním, nebo

[32] §119a o.s.ř. ve spojitosti s §205a o.s.ř.

[33] Horák, P., Hromada, M.: Poučovací povinnost soudu I. stupně v nalézacím řízení sporném, Právní rozhledy, 2003, č.10, str. 487 a násl.

[34] Neznalost zákona neomlouvá

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

náními soudu[35], nebo přímo při poskytováno poučení při jednání, musí být toto zachyceno v protokolu o jednání, jehož sepsání je povinností soudu, jedná-li s účastníky[36]. Jestliže v protokole zachyceno není, má se za to, že účastník poučen nebyl. Problémem je to, jak je v protokole poučení zachyceno, tedy, zda je pouze odkázáno na příslušné zákonné ustanovení[37], nebo zda je doslovně zachyceno, jak byl účastník poučen. Způsob protokolace je důležitý zejména v případě, kdy účastník není zastoupen advokátem. V tomto případě by mělo být poučení dané soudem doslovně zachyceno, aby nemohlo dojít k pochybnostem zda byl účastník poučen náležitě. Otázkou je, zda by bylo poučení, které nebylo podáno řádně, důvodem pro podání opravného prostředku. Dle mého názoru by takové nenáležité poučení zcela jistě mělo být důvodem pro podání opravného prostředku, avšak problémové by bylo toto špatně provedené poučení prokázat, když jediným záznamem o provedeném poučení při jednání je protokol a soudu, který rozhoduje o opravném prostředku, postačí jako průkaz řádného poučení odkaz na příslušné zákonné ustanovení s dovětkem : „účastník poučen dle §…". Tato praxe je podle mého názoru nesprávná, neboť odporuje smyslu poučovací povinnosti.

Alespoň k částečnému odstranění této problematiky dojde od 1.7.2009, tedy v brzké době. V tento den vstoupí v platnost rozsáhlá novela

[35] Např. poučení dle §114b, odst. 5) o.s.ř., dle § 153b, odst. 1) o.s.ř.

[36] §40 o.s.ř.

[37] V protokolu je uvedeno např. účastník poučen dle §15a o.s.ř.

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ela zavádí povinnost pořizovat o du, při kterých jedná s účastníky, zvukový, nebo zvukově obrazový záznam, přičemž tento se bude uchovávat na trvalém nosiči dat, který bude součástí spisu. Tato novelizace zcela jistě odstraní řadu problému s protokolací, neboť tato již nebude muset být činěna, avšak budou existovat i výjimky, kdy bude povinností soudu protokol vypracovat[39]. Dále nebude docházet ke špatným interpretacím svědeckých či účastnických výpovědí, ke kterým nyní může docházet, neboť předsedové senátu si tyto výpovědi pro účely protokolace často upravují a shrnují pouze jejich obsah, neprotokolují je doslova. Novela však počítá s možností, že záznam úkonu (zvukový či zvukově obrazový) nebude možné pořídit, proto podpůrně stanoví možnost protokolace. Otázkou je, zda jsou, respektive v jak brzké době budou, všechny jednací síně vybaveny takovou technikou, která bude moci zaznamenat celá soudní jednání v požadované formě a kvalitě. Nutno poznamenat, že jednacích síní, které takovouto technikou v dnešní době disponují, není mnoho a využívají se zejména pro trestní řízení, kde je povinnost zaznamenávat celé jednání již stanovena, tedy s největší pravděpodobností bude většina soudních jednání dále pouze protokolována.

Nicméně pokud se stane skutečností co zákonodárce předpokládá, tedy, že všechna soudní jednání budou zvukově zaznamenána, budou tato přehlednější z hlediska možnosti dohledání určitých skutkových zjištění pro rozhodování o opravných prostředcích, i když toto s sebou ponese větší

[38] Zák. č. 7/2009 Sb.

[39] §40, odst. 2) o.s.ř., ve znění účinném od 1.7.2009

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

e a na způsob vedení řízení i
vací povinnosti, a tedy budou
odstraněny pochybnosti o tom, zda byl účastník
poučen řádně či nikoliv.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

advokáta

Advokát má právo za své služby požadovat odměnu, neboť výkon advokacie je jeho zaměstnáním. Český právní řád poskytuje advokátovi několik možností ohledně výše jeho odměny.

První je takzvaná smluvní odměna, která není omezena a její výše spočívá v dohodě advokáta s jeho klientem. Tato možnost je využívána advokáty především pro stanovení částky, kterou je klient povinen zaplatit za hodinovou konzultaci u advokáta.

Druhou možností je použít pro stanovení výše odměny vyhlášku Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen advokátní tarif). Výše odměny stanovená dle advokátního tarifu je dle mého názoru nejčastěji používána, a to zejména při zastoupení klienta ad hoc, nebo při vypracování určitého právního úkonu, např. smlouvy.

Třetí možnost poskytuje vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tuto vyhlášku jej povinen použít soud při určování výše odměny za zastupování účastníka advokátem, která je součástí nákladů řízení.[40]

Advokát má tedy možnost, při určování výše své odměny, použít buď advokátní tarif, nebo smluvní odměnu.

[40] Viz §1 vyhl.č. 484/2000 Sb., v platném znění

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

advokátním tarifem a vyhláškou latném znění

Je otázkou, proč vedle sebe existují dva právní předpisy upravující v podstatě tu samou problematiku, a to výpočet odměny advokáta. Je pravda, že vyhl. č. 484/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů je lex specialis vůči advokátnímu tarifu, ale více jak 4 roky existoval advokátní tarif samostatně a při určování výše odměny advokáta za zastupování v občanském soudním řízení vycházel soud právě z něj. Je tedy nutné určit, co vedlo zákonodárce k tomu, aby vydal lex specialis k advokátnímu tarifu, a tím z něj vyňal výpočet odměny advokáta za řízení před soudem podle části třetí a páté o.s.ř.

Hlavní příčinou, která vedla zákonodárce k vytvoření vyhl. č. 484/2000 Sb. (dále jen vyhláška o paušálních odměnách), je bezesporu praxe, která se vyskytovala v letech, kdy ještě neexistovala vyhláška o paušálních odměnách neexistovala. V této době byla, vinou advokátů, zcela uměla prodlužována doba řízení, což je zcela neslučitelné se zásadami soudního řízení, zejména se zásadou rychlosti a hospodárnosti řízení. Důvodem pro prodlužování doby řízení ze stran advokátů byla výše jejich odměny. Tato odměna se vypočítala tak, že se stanovila, pomocí advokátního tarifu, částka náležející advokátovi za jeden úkon právní služby, přičemž úkony právní služby jsou v advokátním tarifu vymezeny, a tato částka se vynásobila počtem úkonů, která advokát v průběhu řízení vykonal. Výše odměny se tedy odvíjela od počtu úkonů a čím delší řízení bylo, tím více

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

Docházelo tedy k situacím, kdy stupci účastníků, navrhovali další a další důkazy, aby se řízení rozpadlo do vícero jednání před soudem, což je z pohledu civilního procesu nehospodárné, a tedy nežádoucí.

Naproti tomu vyhláška o paušálních odměnách stanoví jednotnou odměnu za celé řízení, tedy nezáleží na tom, zda advokát vykoná dva či dvacet úkonů právní služby. Tato úprava byla a je z pohledu civilního procesu žádoucí, avšak z pohledu advokáta, jako zástupce účastníka, může být dvojsečná. Její dvojsečnost spatřuji v tom, že vůbec nezohledňuje právě celkovou dobu řízení. Je pravdou, že advokátovi, zastupujícího účastníka ve sporu např. o 200.000,-Kč, jenž uspěje a řízení bude skončeno vydáním platebního rozkazu, který vstoupí do právní moci, bude přiznána odměna ve výši 41.300,-Kč v podstatě za dva úkony právní služby. Naproti tomu pokud bude spor o stejný základ veden po dobu např. tří let, přičemž proběhne celkem deset jednání u soudu, bude složitě dokazováno atp., bude advokátovi přiznána odměna ve stejné výši, avšak v podstatě za 12 úkonů právní služby. V tomto je zcela jasný nepoměr, což mohou někteří advokáti považovat za nespravedlivé.

Nicméně je třeba zdůraznit, že právě jednání advokátů vedlo zákonodárce k vytvoření vyhlášky o paušálních odměnách a tato úprava byla přijata mezi advokáty příznivě.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

Vyhláška o paušálních odměnách zcela kogentně stanoví možnosti svého použití, a to na určení výše odměny advokáta za zastupování v občanském soudním řízení při rozhodování o náhradě nákladů řízení, což potvrzuje i dikce §151, odst. 1) o.s.ř.

Naproti tomu Ústavní soud ČR, ve svém usnesení sp. zn. I. ÚS 199/2006, shrnuje, že soud může výjimečně, odůvodňují-li to okolnosti případu, stanovit výši odměny za zastupování podle advokátního tarifu. Přitom tyto důvody nespecifikuje, pouze odkazuje na ustanovení §151, odst. 2) o.s.ř., které tuto možnost připouští.

Domnívám se, že toto rozhodnutí je přinejmenším zajímavé, a to zejména proto, že zvláštní okolnosti nijak nespecifikuje a pouze odkazuje na odůvodnění předešlého rozhodnutí obecných soudů. V daném případě se jednalo o to, že náklady řízení, jejichž největší částí je odměna za zastupování, byla dvojnásobná, oproti nákladům řízení vypočteným dle advokátního tarifu. Tedy z rozhodnutí ústavního soudu by bylo možno dovodit závěr, že pokud je odměna advokáta dle advokátního tarifu nižší, než dle vyhlášky o paušálních odměnách, jedná se o zvláštní okolnosti případu odůvodňující použití advokátního tarifu.

Pokud by byl tento názor zcela správný a nesporný, bylo by možno, s odkazem na rozhodovací praxi Ústavního soudu ČR a dikci §151, odst. 2) o.s.ř., použít tento postup i obráceně, avšak myslím, že v takovém případě by toto Ústavní soud ČR svým rozhodnutím již nepotvrdil.

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ného je tedy zřejmé, že by soudy názoru i musí, při výpočtu odměny advokáta za zastupování v občanském soudním řízení postupovat dle vyhlášky o paušálních odměnách, pokud však chtějí odměnu advokáta vypočíst dle advokátního tarifu, měly by důvod, na kterém staví toto své rozhodnutí, zcela jasně vymezit, aby odpovídal požadavku §151, odst. 2), o.s.ř.

Pro stanovení výše nákladů řízení, jejichž součástí je odměna advokáta za zastupování v řízení, je nutné použít nejen vyhlášku o paušálních odměnách, ale i advokátní tarif. Toto je dáno tím, že náklady řízení se skládají z vícero částek, tedy nejen z odměny advokáta za zastupování v řízení. Součástí nákladů řízení je i náhrada za ztrátu času, tzv. režijní paušál, cestovné a v případě, že byl ve sporu úspěšný žalobce, soudní poplatek. Pro výpočet výše těchto částek se použije, vyjma soudního poplatku, advokátní tarif.

5.3 Procesní aspekt výpoļ tu nákladŢ Śzení

Otázka způsobu stanovení výše nákladů řízení je již popsána a vyřešena výše, avšak dalším aspektem je otázka povinnosti výpočtu nákladů řízení. Na toto existují dva názory. Prvním je ten, že povinnost vypočíst výši nákladů řízení má soud. Naproti tomu druhý názorový proud se přiklání k tomu, že tuto povinnost má právě advokát jako zástupce účastníka.

První názorový proud opírá své řešení o §151, odst. 2), o.s.ř., v platném znění, když je stanoveno, že výši odměny za zastupování advokátem

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

uhý názorový proud se opírá o mezi advokáty a soudy, když soudy vyžadují po advokátech přesné vyčíslení nákladů řízení, přičemž k tomuto stanoví lhůtu, i když tato povinnost je stanovena pouze ústně, není vydáváno žádné soudní rozhodnutí, popř. písemná výzva.

Podle mého názoru je druhé řešení zcela nesprávné, neboť odporuje zákonu, který, jak je výše uvedeno, zcela kogentně stanoví, že náklady řízení vyčíslí soud. Je sice pravdou, že soud nemůže vědět, co vše advokát bude na nákladech řízení účtovat, ale právě proto je jeho povinností zjistit, co advokát požaduje a posléze vypočíst výši nákladů, tedy jinými slovy, advokát je pouze povinen soudu sdělit, co účtuje na nákladech řízení. Jejich výši je ale povinen stanovit soud. Zastánci druhé teorie, tedy že advokát je povinen vyčíslit výši nákladů řízení, jsou, dle mého názoru, především starší soudci, kteří se nechtějí zatěžovat výpočtem nákladů řízení a přenášejí tuto povinnost na advokáty, což je z pohledu právní teorie zcela nepřípustné.

5.4 Možnost opravy chybného rozhodnutí o nákladech řízení

Rozhodnutí o nákladech řízení je jedním z povinných rozhodnutí, které musí soud učinit na konci, v určitých případech i v průběhu soudního řízení[42]. Nelze tedy, aby soud vynesl rozsudek, resp. usnesení, kterým by řízení končil, aniž by

[41] Blíže viz §151 o.s.ř., v platném znění

[42] Viz §151, odst. 1) o.s.ř.

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

rozhodnutí nebyl výrok o náhradě

Výrok o náhradě nákladů řízení může mít v podstatě dvojí formu. Buď jsou náklady řízení přiznány jedné, nebo druhé straně, přičemž je většinou rozhodováno podle úspěchu ve věci, nebo výrok zní, že žádný z účastníků nemá na náhradu nákladů řízení právo.

Je zcela samozřejmé, že v některých případech nebude účastník, resp. advokát, s výrokem o nákladech řízení souhlasit a jeho snahou bude zajistit, aby výrok o nákladech řízení byl změněn. Jednou z cest, jak změnit výrok o nákladech řízení, je podání odvolání do tohoto výroku. Další, i když ne zcela standardní cestou, je žádost o vydání opravného usnesení, a to pokud došlo k chybě v psaní a počtech.

Při podání odvolání do výroku o nákladech řízení se postupuje obvyklou cestou, tedy rozhoduje soud vyššího stupně[43]. Tedy soud prvního stupně, kterému je odvolání doručeno, by měl zjistit, zda je podáno oprávněnou osobou a ve lhůtě, a dále by měl jeden opis odvolání zaslat druhému účastníku, aby se tento k němu ve stanovené lhůtě vyjádřil. Naproti tomuto však soudy tento postup nepraktikují, neboť nezasílají stejnopis odvolání a účastník se o podání dovolání prakticky může dozvědět až z rozhodnutí odvolacího soudu, které mu je doručeno. Tento postup se může zdát jako zákonu odporující, zejména tím, že účastník, který odvolání nepodával, byl zkrácen na svých právech, zejména mu bylo odepřeno právo na spravedlivý proces, neboť mu nebylo umožněno se k podanému

[43] Tzv. devolutivní účinek odvolání

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

it. Nicméně Ústavní soud ČR postup protiústavním, neboť rozhodování o odvolání o nákladech řízení není rozhodováním v meritu věci, a tedy není třeba odvolání účastníkům doručovat[44]. Toto své rozhodnutí opírá Ústavní soud ČR o výklad §210 o.s.ř. metodou a contrario. Zákonodárce však na tento problém zareagoval a zákonem č. 7/2009 Sb., kterým byl občanský soudní řád velmi rozsáhle novelizován, vtělil do prvního odstavce §210 o.s.ř. druhou větu, kterou stanoví předsedovi senátu povinnost doručit odvolání proti usnesení jímž nebylo rozhodnuto ve věci samé těm účastníkům, jejichž práv a povinností se týká, pokud je to vhodné a účelné. Je tedy nepochybné, že od 1.7.2009, kdy nabývá účinnosti tato novela, nebude možno rozhodnout o odvolání proti rozhodnutí o nákladech řízení bez toho, aniž by stejnopis odvolání byl doručen druhé straně, neboť je toto doručení zcela jistě vhodné a účelné, resp. se týká práv a povinností účastníka.

Dalším problémem je otázka možnosti či nemožnosti podání dovolání proti výroku odvolacího soudu o nákladech řízení, pokud soud druhého stupně změnil rozhodnutí soudu prvního stupně. Dovolání, oproti odvolání není obecně přípustným opravným prostředkem, a tak zákonodárce pozitivně vymezuje jeho přípustnost[45]. Pro vyřešení otázky, zda je dovolání proti rozhodnutí o nákladech řízení přípustné, je nutné uzavřít jaká má rozhodnutí o nákladech formu, tedy zda se jedná o usnesení či o

[44] Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 2.8.2006, sp. zn. I. ÚS 199/2006

[45] Viz §236 a násl. o.s.ř.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

výrok o nákladech řízení musí být nečného rozhodnutí ve věci, může být obsažen jak v usnesení, tak i v rozsudku. Nejvyšší soud ČR řeší tuto problematiku tak, že rozhodnutí o nákladech řízení je usnesením, které, pokud je ve věci rozhodováno rozsudkem, do rozsudku vtěleno[46]. Přípustnost dovolání proti usnesením je upravena v §237 až §239 o.s.ř., přičemž ani jedno z těchto ustanovení nehovoří o možnosti podání dovolání proti usnesení o nákladech řízení. Dále by bylo možné dovozovat přípustnost dovolání dle §237 o.s.ř. Toto ustanovení však připouští mimořádný opravný prostředek pouze proti rozsudkům a usnesením ve věci samé, což, dle názoru Nejvyššího soudu ČR, rozhodnutí o nákladech řízení není.

Z výše uvedeného vyplývá, že dovolání proti rozhodnutí o nákladech řízení přípustné není, ačkoliv pokud je podáno dovolání proti rozhodnutí, jehož součástí je i výrok o nákladech, a dovolací soud rozhodnutí zruší, je zrušen i výrok o nákladech řízení, neboť se jedná o výrok závislý na rozhodnutí ve věci samé.

Domnívám se, že dovolání proti rozhodnutí o nákladech řízení by mělo být připuštěno, alespoň v tom smyslu, že by dovolací soud posoudil, zda mimořádný opravný prostředek připustí, stejně jako je připuštěné dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu pokud tento potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně. Tento postup by byl vhodný zejména v těch případech, kdy odvolací soud zcela změní rozhodnutí o nákladech řízení. Z praxe jsou známy i případy, kdy soud prvního stupně zcela v souladu se zákonem přiznal účastníkovi právo na náhradu nákladů

[46] Usnesení NS ČR sp. zn. 29 Odo 874/2001

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

soud druhého stupně rozhodl o
u o nákladech řízení tak, že jej změnil. Změna spočívala v tom, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení[47]. Zejména v takovýchto případech by dovolání mělo být připuštěno, aby mohlo být napravena případná rozhodnutí, která odporují skutkovému stavu a zákonu. Je sice pravdou, že tato dovolání by pravděpodobně ještě více zahltila Nejvyšší soud ČR, avšak myslím, že nápad by nebyl tak vysoký, neboť není v praxi tolik případů, kdy se účastníci odvolávají pouze do výroku o nákladech řízení a v delším časovém horizontu, když by Nejvyšší soud ČR již vypracoval ustálenou judikaturu, by byl nápad minimální.

[47] Např. řízení u OS Praha-východ sp. zn. 9 C 158/2007 v souvislosti s řízením u KS Praha sp. zn. 25 Co 4/2008. Spor byl veden ohledně vymáhání způsobené škody mezi pojišťovnou a jejím klientem, který způsobil dopravní nehodu, přičemž ve své výpovědi sdělil, že tato byla způsobena technickou závadou na vozidle, proto pojišťovna vymáhala předmětnou částku po svém klientovi. Žaloba byla před prvním jednáním vzata zpět, neboť pojišťovna zjistila, že v trestním řízení nebyla technická závada na vozidle prokázána. Soud prvního stupně řízení zastavil a přiznal žalovanému právo na náhradu nákladu řízení dle § 146, odst. 2), věta první o.s.ř. Proti tomuto výroku bylo podáno odvolání, jehož stejnopis nebyl zástupci žalovaného doručen, ani mu nebylo umožněno nahlédnout do spisu, ačkoliv se o to několikrát pokoušel. KS Praha o odvolání rozhodl tak, že žádnému z účastníků nenáleží právo na náhradu nákladů řízení, přičemž toto odůvodnil tak, že žaloba byla podána důvodně, neboť žalobce se o výsledku trestního řízení dozvěděl až po podání žaloby, tedy že na náhradu nákladů řízení má nárok žalobce. Jelikož mu však žádné nevznikly, nebyly mu přiznány. Naproti tomu žalovaný disponuje listinným důkazem, ve kterém informuje pojišťovnu, že nastupuje do výkonu trestu, tedy že si nebude moci přebírat poštu a zároveň žádá o posečkání s vymáháním předmětné částky. Tento důkaz však nemohl uplatnit, neboť mu odvolání, jak je již řečeno výše, nebylo doručeno.

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ení úļ astníka advokátem

Zastoupení účastníka občanského soudního řízení advokátem zaniká dvěma způsoby. Prvním je skončení řízení, pro které byla plná moc udělena, druhým je výpověď plné moci, a to buď ze strany advokáta – zmocněnce, nebo odvolání ze strany klienta – zmocnitele.

6.1 Zánik zastoupení výpovdí

Občanský soudní řád zánik plné moci výpovědí neřeší, resp. řeší pouze kdy je odvolání či vypovězení plné moci vůči soudu účinné. Dalším ustanovením, které se věnuje zániku plné moci stanoví, že pokud si během řízení účastník zvolí, resp. udělí novou plnou moc, novému zástupci, má se za to, že dosavadnímu zástupci plnou moc vypověděl. Ohledně výpovědi procesní předpis žádné další ustanovení neuvádí.

Pro zjištění možností výpovědi plné moci je nutné použít předpisy hmotného práva, neboť vztah mezi zmocněncem a zmocnitelem je vztah založený hmotným právem. Zejména se ukončení zastoupení bude řídit ustanoveními občanského zákoníku[48], avšak tento předpis neřeší přímo zastoupení na základě plné moci advokátem, tedy dále je nutné zjistit úpravu v předpisech o advokacii, resp. v zákoně o advokacii. Zákon o advokacii[49] přímo hovoří o možnostech, kdy může advokát zastoupení z vlastního

[48] §31 až §33b, zák. č. 40/1964 Sb., v platném znění

[49] Zák. č. 85/1996 Sb., v platném znění

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

(zákon používá terminologii smlouvy o poskytování právních služeb"[50]).

Z výše uvedených právních předpisů lze dospět k několika závěrům, a to :

1) zmocnitel je oprávněn kdykoliv a bez udání důvodu plnou moc odvolat,
2) zmocněnec (hovoříme-li o advokátovi) může plnou moc vypovědět pouze z taxativně stanovených důvodů[51],
3) odvolání či vypovězení plné moci nabývá účinnosti dnem, kdy se tato výpověď dostane do sféry vlivu strany, vůči níž toto bylo učiněno, tedy není zákonem stanovena žádná výpovědní lhůta,
4) advokát má zvláštní povinnost činit úkony i poté, co odstoupí, resp. vypoví plnou moc zmocniteli, přičemž zákon pro tento případ stanoví lhůtu 15-ti dnů, nedohodne-li se s klientem jinak.

Ad 3) Ohledně výpovědní lhůty vyvstává otázka, zda je tato stanovena či nikoliv. Nutné je rozlišit zastoupení advokátem na základě plné moci ad hoc, tedy pouze pro určité řízení a „paušální" zastoupení. Paušálním zastoupením je myšleno, že

[50] Otázkou je, zda zákon o advokacii má na mysli, pokud hovoří o smlouvě o poskytování právních služeb, pouze tzv. zastupování ve všech případech, tedy že osoba je všech svých případech zastoupena tím samým advokátem (možno hovořit o „paušálním" zastoupení), nebo je pod tento pojem možné zařadit i zastoupení pouze v jedné kauze. Jinými slovy, zda je pod tento pojem možno subsumovat i udělení plné moci. Domnívám se, že tato subsumpce je nejen možná, ale i nutná.

[51] §20, zák. č. 85/1996 Sb., v platném znění

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ientem dohodne na tom, že bude vat veškeré právní služby, a to za paušální odměnu[52]. V obou případech je, dle mého názoru, mezi advokátem a klientem, uzavírána smlouva o poskytování právních služeb. Tato smlouva je závazkovým právním vztahem, inominátní smlouvou. Tudíž by se na ni měli vztahovat obecná ustanovení o závazkových právních vztazích[53]. Tedy i ustanovení o výpovědní lhůtě. Obecné ustanovení o výpovědní lhůtě se však na zánik plné moci neuplatní, neboť tato ustanovení obsahují zvláštní kogentní úpravu, která sice není vyjádřena expresivně, avšak lze ji dovodit výkladem §33b, odst. 4), zák. č. 40/1964 Sb., v platném znění. Ke stejnému závěru lze taktéž dojít pomocí teleologického výkladu celého institutu zastoupení na základě plné moci. Problém však nastává u paušálního zastupování, které je založeno většinou písemnou smlouvou. Pokud v této smlouvě není upravena výpovědní lhůta, nastává otázka, zda použít ustanovení o výpovědi plné moci, nebo obecné ustanovení o výpovědní lhůtě. S tímto zároveň vystupuje otázka, zda lze platně sjednat výpovědní lhůtu ve smlouvě o poskytování právních služeb (myšleno paušální zastupování). Dle mého názoru by měl být správný ten názor, že i u smlouvy o poskytování právních služeb (paušální zastoupení) by mělo být použito ustanovení §33b, odst. 4), zák. č. 40/1964 Sb., v platném znění analogicky, neboť smysl paušálního zastupování je velmi podobný, až shodný, se smyslem zastoupení na základě plné moci advokátem, ve své podstatě je paušální zastupování

[52] MŢže být stanovena mĕsíĀnĕ Āi s jinou periodicitou, pĜiĀemž advokátovy již nebude náležet žádná jiná odmĕna (napĜ. dle advokátního tarifu).
[53] §488 až §587, zák. Ā. 40/1964 Sb., v platném znĕní

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ezeným zastoupením na základě plné
ávame i odpověď na otázku, zda je možné platně dohodnout výpovědní lhůtu v případě paušálního zastoupení. Přijmeme-li stanovisko, že smlouva o poskytování právních služeb a zastoupení na základě plné moci jsou rozdílné názvy pro stejný institut práva, dojdeme k tomu, že výpovědní dobu dohodnout nelze.

Shodnost těchto dvou názvů lze dovodit z textu zák. č. 85/1996 Sb., v platném znění, který stanoví advokátovi povinnost učinit nutné úkony poté, co odstoupí od smlouvy o poskytování právních služeb, což zcela jistě platí i pro vypovězení plné moci, dále z dikce o.s.ř., která říká, že pokud udělí účastník plnou moc novému zástupci, platí, že původní plná moc zanikla, a v neposlední řadě taktéž z obsahu smlouvy o poskytování právních služeb, jehož součástí je i zastupování účastníka v soudním řízení na základě plné moci. Tedy pokud lze plnou moc vypovědět, resp. ji odvolat, a toto odvolání získává právní účinky vůči zmocniteli doručením (vstoupením do sféry vlivu), je nutné toto použít i pro paušální zastoupení. Nadto se domnívám, že pokud by advokát trval na platnosti smlouvy o paušálním zastupování, dále by požadoval úhradu paušální odměny, ačkoliv klient by již dále nechtěl setrvat v tomto právním vztahu a tuto svou vůli projevil, jedná se o jednání ze strany advokáta, které by mohlo být klasifikováno jako kárné provinění[54].

Ad 4) Tato lhůta je stanovena na ochranu práv klienta, zejména proto, aby nedošlo k nezvratným

[54] Např. odůvodněno jako provinění vůči etickému kodexu advokáta, a to snižování vážnosti advokátního stavu.

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

marnému uplynutí lhůty pro podání ředku. Otázkou je, zda tato povinnost je dána i v případě, že plnou moc odvolá zastoupený. Dle mého názoru tato povinnost je dána i v tomto případě, zejména pokud je plná moc odvolána písemně, neboť klient si nemůže ihned převzít veškeré dokumenty, které byly doručeny advokátovi, nemusí vědět jaké úkony třeba učinit, v jaké lhůtě atd.

Pokud tedy dojde ke vypovězení či odvolání plné moci v době, kdy běží lhůta pro podání odvolání, přičemž tato lhůta marně uplyne, bude advokát odpovědný za případnou škodu, které jeho bývalému klientovi v tomto důsledku vznikne, nemůže se advokát této odpovědnosti zprostit tím, že prokáže, že mu bylo doručeno odvolání plné moci[55].

6.2 Zánik zastoupení v dŢsledku skonļ ení Śzení

Druhým důvodem pro ukončení zastoupení je skončení řízení, pro které byla plná moc udělena. Skončením řízení se rozumí nabytí právní moci rozhodnutí[56]. Tato úprava se zdá být zcela jasná a přesná, nevyvolávající žádné problémy. Avšak je sporné, zda je nutné udělovat advokátovi novou plnou moc pro dovolací řízení, jelikož rozhodnutí ve věci nabylo právní moci. V tomto případě je nutné rozlišovat různé formy plné moci, a podle

[55] To neplatí, pokud by účastník udělil plnou moc jinému zástupci (advokátovi) ještě před marným uplynutím odvolací lhůty a původní zástupce by předal veškeré dokumenty.

[56] §28, odst. 6), o.s.ř., v platném znění.

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ěr, zda je nová plná moc nutná,

[57] Blíže viz kapitola 3.3 Plná moc pro dovolací řízení

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

Pod pojem zastoupení účastníka občanského soudního řízení advokátem, lze podřadit velmi mnoho institutů jak procesního, tak hmotného práva, neboť tyto zastoupení ovlivňují, nebo naopak zastoupení ovlivňuje je. V této práci je uvedeno jen několik takových institutů, podle mého názoru nejvýznamnějších.

K pochopení procesního institutu zastoupení účastníka v občanském soudním řízení nelze vycházet pouze z jednoho procesního předpisu, ale také z dalších předpisů hmotného práva. Nelze totiž jednoznačně uzavřít, že zastoupení je ryze procesním institutem, neboť jeho vznik i zánik se veskrze řídí právem hmotným, neboť právní úprava v procesním předpisu je velmi kusá až nedostatečná. Proto je velmi nutné k pochopení určitých pravidel použít soudní judikaturu, která autoritativně stanoví určitá pravidla namísto zákona. Problémem však je, že v českém právním prostředí se neuplatňuje precedentní systém, tedy soudní rozhodnutí mají pouze morální závaznost a není neobvyklé, že tato rozhodnutí bývají postupem času měněna. Zákonodárce by tedy měl úpravu zastoupení, zejména ohledně problematiky plné moci a zániku zastoupení, novelizovat právními předpisy a podrobněji tyto instituty upravit, aby nedocházelo k rozdílným názorům mezi odbornou veřejností.

Ohledně problematiky plné moci je nutné vyřešit, resp. výslovně stanovit, zda se jedná o jednostranný či dvoustranný právní úkon, neboť o tomto jsou vedeny spory mezi soudy a ostatními odborníky. Další oblastí, u které by bylo dobré

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

y, je institut substituční plné dvokát udělí svému zaměstnanci. V tomto případě nejde o nejasnost právní úpravy, která toto výslovně umožňuje, avšak praxe tento institut neuznává a trestá[58] jeho použití. Je tedy žádoucí, aby toto bylo vyřešeno buď odstraněním možnosti udělit substituční oprávnění zaměstnanci, nebo pro něj stanovit přesné podmínky, stejně jako je tomu u substitučního oprávnění advokátního koncipienta. Podle mého názoru by lepším řešením bylo stanovení přesných podmínek.

Ohledně vlivu zastoupení účastníka advokátem na poučovací povinnost soudu lze uzavřít, že tato se v případě zastoupení advokátem mění, neboť u advokáta se presumuje znalost procesního předpisu, resp. povinností z něj vyplývajících. Problém protokolace daného poučení (jeho znění) je vyřešen již platnou novelou občanského soudního řádu, která stanoví povinnost pořizovat ze soudního jednání zvukový záznam. Tedy nebude již problematické dokázat, zda bylo poučení účastníkovi poskytnuto či nikoliv. Domnívám se, že úprava poučovací povinnosti je velmi dobrá a nepřináší s sebou mnoho problémů.

Při zjišťování výše odměny advokáta za jím odvedenou práci je nutné dobře vyřešit otázku, podle kterého předpisu bude její výše stanovena. Duplicita předpisů upravujících odměnu advokáta s sebou nenese větší problémy a názorové rozdílnosti mezi odborníky.

Nejvíce problematickým je, dle mého názoru, zánik zastoupení výpovědí. Je sice pravdou, že tato problematika je více hmotně právní, avšak myslím,

[58] Pomocí kárných opatření v rámci pravomoci České advokátní komory

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

je zcela na místě. Otázka, zda je dnat výpovědní lhůtu u smlouvy o poskytování právních služeb se totiž velice úzce dotýká procesního zastoupení, neboť toto vzniká právě na základě uzavření smlouvy o poskytování právních služeb[59]. V praxi se však vždy, pokud je tato smlouva sjednána písemně, výpovědní doba vyskytuje. De lege ferenda je tedy přinejmenším velmi žádoucí upravit tuto problematiku tak, aby bylo zcela jasné, zda lze výpovědní dobu sjednat či nikoliv.

Na úplný závěr je třeba uvést, že ačkoliv je institut zastoupení starý jako právo samo, tedy měl by být již prověřen a doveden k dokonalé úpravě, je jeho právní úprava velmi kusá, mnoho jeho institutů je dovozováno pouze výkladem, jiné zase upřesňovány judikaturou, přičemž funkcí judikatury by mělo být právo vykládat, ne dotvářet. Tedy zákonodárce by měl upravit institut zastoupení podrobněji, a to na základě poznatků judikatury a právnické veřejnosti, nicméně i v dnešní době plné velkých novelizací se zákonodárce nevěnuje nové úpravě zastoupení a ponechává ji nedokonalou, což je dle mého názoru kontraproduktivní, neboť má-li zákonodárce zájem na rychlém soudnictví, měl by především zcela přesně upravit zastoupení účastníka, neboť by nedocházelo k průtahům způsobeným právě nedokonalostí právní úpravy zastoupení.

[59] Podle mého názoru je tato smlouva synonymem pro dohodu o plné moci

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

literatury

Právní předpisy:

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 7/2009 Sb.

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení, ve znění pozdějších předpisů

Literatura:

Hlavsa, P.: Občanský soudní řád, Soudní řád správní a předpisy souvisící s úvodem k aplikaci komunitárního práva a k předběžné otázce, Linde Praha, a.s., Praha, 2006

Stavinohová, J., Hlavsa, P.: Civilní proces a organizace soudnictví, Nakladatelství Doplněk, Praha, 2003

Winterová, A.: Civilní právo procesní, Linde Praha, a.s., Praha, 2008

Odborné články:

Myslil, S.: Plná moc udělená více zmocněncům, Bulletin Advokacie, 2/2002

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

P.: Prohlášení zmocněnce o přijetí její povinná náležitost?, Právní rozhledy 2005, č. 4

Balák, F.: K rozsahu plné moci advokáta a jeho účasti v dovolacím řízení, Právní praxe, 1999, č.5

Horák, P., Hromada, M.: Poučovací povinnost soudu I. stupně v nalézacím řízení sporném, Právní rozhledy, 2003, č.10

Judikatura:

Usnesení NS ČR ze dne 31.7.2000, č.j. 20 Cdo 1888/98

Rozhodnutí soudu sp.zn. 5 Cmo 733/96

Rozhodnutí NS ČR ze dne 19.června 2008, sp. zn. 21 Cdo 3676/2007

Rozhodnutí NS ČR ze dne 30.6.1999, sp.zn. 2 Cdon 680/97

Rozhodnutí NS ČR sp. zn. 29 Odo 215/2003

Rozhodnutí NS ČR sp. zn. 21 Cdo 1491/2002

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 2.8.2006, sp. zn. I. ÚS 199/2006

Usnesení NS ČR sp. zn. 29 Odo 874/2001

Usnesení představenstva České advokátní komory č.6/1998 ze dne 8.prosince

Usnesení představenstva České advokátní komory č.1/1997 ze dne 31.října 1996, v platném znění

Rozhodnutí kárného senátu ČAK sp.zn.: K 21/2008, ze dne 12.9.2008